

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De|| EXTREMA VNCTIO-||NE, ORDINE, ET MATRI-||MONIO.|| SINGVLIS LIBRIS
EX-||PLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XX. Soluuntur argumenta Kemnitij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54104)

in constantem virum; & hoc etiam patri minimè licet. Neque Matrimonium illud esset ratum: quoniam ad Matrimonium non solum consensus, sed etiam consensus liberimus contrahentium exigitur, cum Matrimonium sit vinculum perpetuum, & natura sua benevolentiam, & amicitiam, eamque summam requirat. TERTIO, ut filium ad assentiendum inducat auctoritate paterna imperando, quando reuera filio id conducit, ita ut secundum rectam rationem dissentire non possit: & hoc patri licet, & filius obedire tenetur. Quemadmodum etiam cum filio expedit comedere talem, aut talem cibum, & à tali, vel tali abstinere, potest parens iubere, & filius tenetur parere. Et licet hoc etiam sit suo modo cogere, & metum incutere mortis aeternæ: non tamen propterea Matrimonium illud diceretur coactum, neque irritum esset: quia metus ille gehennæ non propriè incutitur ad hoc, ut iste uxorem ducat; sed per se consequitur præcepti transgressionem.

CAPVT XX.

Soluuntur argumenta Kemnitij.

SED iam argumenta Kemnitij dissoluamus, qui ex Luthero, Bucero, Caluino, & aliis sectariis ea collegit.

PRIMO obiicit testimonium saniorum Pontificiorum, qui agnoscunt & fateantur, Matrimonia insciis & inuitis parentibus contracta, non esse legitimam, aut diuinam coniunctionem; & allegat Ioannem Gropperum in institutione Colonienfi.

RESPONDEO, Multis modis fallitur Kemnitius. PRIMO, quia ex vno Groppero colligere conatur mentem saniorum Catholicorum, cum nos contra proferre possimus omnes antiquos Theologos, & in eis sanctum Thomam in 4. dist. 28. quæst. 1. art. 3. & recentiores plurimos doctissimos, ut Ruardum, Petrum, & Dominicum à Soto, & alios, qui a pertissimè docent, Matrimonium, siue clandestinum, siue insciis parentibus contractum non esse solum Matrimonium verum, se etiam verum Sacramentum.

SECUNDO

SECUNDO, quia Ioannes Gropperus eo loco non loquitur de Matrimonio, cui solùm deest parentum consensus, de quo nos in præsentî quæstione tractamus, sed de Matrimonio, quod insciis parentibus contrahitur, & simul clandestinum est. Matrimonium enim, quod in facie Ecclesiæ celebratur, licet parentibus insciis, vel inuitis, nunquam Gropperus verum esse Sacramentum denegasset. Quare in quæstione præsentî præcisè accepta, nulla est inter Catholicos dissensio.

TERTIO, quia Gropperus Matrimonium clandestinum negat quidem esse Sacramentum, in quo manifestè fallitur, ac S. Thomæ, & sanioribus Theologis repugnat: tamen admittit esse verum Matrimonium, & ab Ecclesia longo tempore toleratum, sed optat ab Ecclesia irritari; quod iam factum est in Concilio Tridentino. Concilium enim dum deseruit Matrimonia clandestina, quamdiu ab Ecclesia irrita non erant, fuisse vera Matrimonia, & tamen deinceps irritauit, ac personas inhabiles fecit ad sic contrahendum, planè satisfecit desiderio Gropperi, & aliorum multorum qui ob incommoda grauissima, quæ ex clandestinis coniugiis oriuntur, ea omninò sublata cupiebant. Nulla igitur re, si quæstionem de Sacramento separet à quæstione de veritate Matrimonij, de qua sola nunc agimus, Gropperus à nobis, atque à ceteris Theologis Catholicis dissentit.

SECUNDO, Kemnitius argumentum ducit ex iure diuino (profiteretur enim se probaturum sententiam suam ex iure diuino naturali, ciuili, & canonico) *Matrimonium talis debet esse coniunctio, ut eius auctor, & conciliator Deus haberi possit. At eiusmodi non sunt Matrimonia, que insciis vel inuitis parentibus contrahuntur: non igitur sunt vera Matrimonia. Propositio certa est ex illo Matthæi 19. Quos Deus coniunxit, &c. Assumptio probatur. Non est Deus auctor, & conciliator Matrimonij, quod contra eius verbum, & præceptum contrahitur. Matrimonium insciis vel inuitis parentibus, contra Dei verbum, & mandatum contrahitur: non est igitur eius auctor, & conciliator Deus. Assumptio probatur (nam propositio certissima est) nam in quarto præcepto Decalogi iubentur filij obedire parentibus: & replicat Apostolus ad Coloss. 3. id in omnibus rebus esse imitandum;*

gendum; *Fily, inquit, obedite parentibus per omnia.*

Et quia posset fortasse responderi, ab ea lege, quæ iubet obedire parentibus, excipi causam Matrimonij, dicente Scriptura: *Relinquet homo patrem, & matrem, & adhaerebit uxori suæ;* probat Kemnitius istum locum Scripturæ debere intelligi de Matrimonio consummato, non de desponsatione, & proinde in Matrimonio contrahendo debere filios parentibus obedire. NAM Scriptura tradit præcepta parentibus, de filiabus in Matrimonio collocandis, Deut. 7. Hierm. 29. & I. Corinth. 7.

PRAETEREA exstat lex diuina Exodi 22. & Deut. 22. vt si quis virginem stuprauerit, det patri eius certum numerum siclorum, & eam uxorem habeat, si pater voluerit, vel non habeat, si noluerit. Ex quo intelligimus, patriæ potestatis esse, coniugium filiaë ratum vel irritum facere.

AD HÆC, si puella Deo vouerit aliquid, potest pater votum illud irritare, Numer. cap. 30. ergo multò magis irritare poterit idem parens, promissionem homini factam de coniugio.

DENIQUE Deus coniungit virum uxori in legitimo Matrimonio: sed non coniungit immediatè, vt olim Adamum Euz; ergo per aliquod medium, Quod sit autem medium, ipse explicat in traditione quarti præcepti, vbi iubet filios parentibus obedire; ergo qui his mediis spretis Matrimonium contrahunt, non possunt certò pronuciare, coniugium illud esse diuinam, & legitimam coniunctionem; *Hæc ratio*, inquit Kemnitius, *grauissima est, ex iure diuino desumpta.*

RESPONDEO, non probat hoc argumentum, Matrimonium esse irritum, aut irritari posse, si fiat insciis, aut inuitis parentibus; quod sanè probandum erat: sed tantùm, non debere Matrimonium insciis aut inuitis parentibus contrahi, & malè facere, qui ita contrahunt, de quo nulla quæstio est. Sed vt res tota perspicuè intelligatur, singulas argumenti partes inspiciamus.

AD PRIMAM igitur primi syllogismi propositionem **RESPONDEO**, dupliciter posse Deum auctorem dici Matrimonialis coniunctionis. **VNO** modo ex parte ipsius coniugij, **ALTERO** modo ex parte contrahentium.

OO

Erit

Erit auctor Deus Matrimonij ex parte ipsius coniugij, si ipsa coniugij essentia à Deo sit instituta: erit autem auctor Matrimonij ex parte contrahentium, si ipsis contrahentibus Deus inspiret vt Matrimonio iungantur. Id quod in omnibus Sacramentis facile reperimus. Cùm enim quis Baptismum, aut Ordinationem, aut Sacramentum aliud ab alio percipit, potest Deus auctor dici eius actionis, vel quia ipse Sacramentum instituit, quod ille percipit, vel quia ipse mouet tum Ministrum ad Sacramentum conferendum, tum alium ad Sacramentum recipiendum. Et potest sæpè accidere, vt priore modo sit auctor Deus, posteriore Diabolus; si videlicet verum Sacramentum tradatur, & percipiatur, sed & qui tradit, & qui percipit, non ob Dei gloriam, & animæ salutem, sed ob lucrum, aut commodum aliquod turpe, & sordidum moueatur.

Sic igitur in coniugio, auctor coniugij vno modo erit Deus, si materia, & forma adsint, qualia Deus instituit: & hoc solum requiritur, vt Matrimonium sit verum, firmum, & ratum. Altero modo auctor erit etiam Deus, si coniuges ad prolem, ad Dei gloriam, gignendam, maturo consilio, & sententia maiorum, aliisque circumstantiis debitis obsecuatis, Matrimonium contrahant: & hoc requiritur, vt Matrimonium sine peccato, immò verò cum merito, & laude celebretur; non autem vt sit verum, firmum & ratum. Si enim tantum ad explendam libidinem, temerè sine consilio parentum, coniugium ineatur, non erit auctor Deus, sed Diabolus eius coniugij, quod attinet ad voluntatem suscipientium: licet eiusdem coniugij auctor sit Deus, quod attinet ad Sacramenti eius essentiam, quæ tota in eo coniugio reperitur; vt de Baptismo, aliisque Sacramentis omnibus dici potest.

Ad assumptionem eiusdem primi syllogismi *RESPONDEO*, iuxta positam distinctionem, Matrimonia, quæ in scis, vel inuitis parentibus contrahuntur, sæpè non habere Deum auctorem secundo modo, habere tamen primo modo, si nihil aliud obstet; & ideo vera, ac rata Matrimonia esse, licet sine peccato vt plurimum non contrahantur.

Ad probationem assumptionis, quæ erat: *Deus non est auctor Matrimonij quod contra præceptum ipsius contrahi-*

ur, per eandem distinctionem RESPONDEO. Aut enim præceptum Dei, contra quod Matrimonium aliquis contrahit, ad essentiam Matrimonij pertinet, aut solum ad circumstantias Matrimonio accidentarias explicandas, ut ad voluntatem contrahentium perficiendam, ut bonum benè quærat, & appetat, &c. Si priore modo quis contra præceptum Dei faciat, non habet Deum auctorem coniugij, quoad essentiam ipsius coniugij, proinde irritum, & illegitimum est coniugium. Si posteriore modo contra præceptum faciat, non habet Deum auctorem suæ voluntatis in coniugio suscipiendo, neq; præmium, sed pœnam operis meretur; tamen Deum habet coniugij sui, quod pertinet ad eius essentiam, auctorem, & conciliatorem.

Ad probationem assumptionis secundi syllogismi, quæ ducebatur ex quarto præcepto Decalogi, quod explicatur à Paulo Colossens. 3. RESPONDEO, præceptum illud ad mores informandos, non ad Sacramenta ministranda pertinere. Quare obediendum est patri per omnia, etiam in contrahendo coniugio, si iustè, & secundum Deum præcipiatur: & idè qui id non facit, peccat, sed non continuè Matrimonium est irritum. Nam non minus Episcopo, & Ecclesiæ obediendum est per omnia, quàm patri carnali; & tamen si quis laicus contra Episcopi, & Ecclesiæ præceptum baptizet, Baptismus erit ratus, & verus, sed laicus illi baptizando peccabit. Neque solum Matrimonium ut Sacramentum, est ratum, sed etiam ut civilis contractus, licet contra præceptum patris contrahatur. Nam filius, ut supra exposuimus, etsi teneatur patris directionem sequi, tùm de statu vitæ suæ disponit; tamen de re sua, non de aliena disponit, remque suam, non alienam donat: quare dispositio ac donatio rata, & firma est, quamvis non sine peccato transacta sit.

Ad illa testimonia, quæ aduersarius producebat, ut probaret Scripturam dare patri præcepta de filiabus in Matrimonio collocandis, nihil opus est respondere, cum nos minime negemus, ad parentum curam & providentiam, filiorum coniugia maximè pertinere.

Ad illud autem, quod ex cap. 22. Exodi, & 22. Deuteronomij adfertur, ad probandum, penes patrem esse, coniugium

gium filia ratum, vel irritum facere. **R E S P O N D E M V S**, non agi eo loco de Matrimonio iam contracto, sed de futuro, causa stupri præcedentis. Non enim illa coniunctio viri cum puella, quæ in scio patre in duobus illis capitibus facta describitur, copula conjugalis erat, sed stuprum, ut Scriptura loquitur. Non enim stuprator uxorem habere voluit, sed libidinem tantum explere: quare in pœnam iniungitur ei, ut puellam ducat uxorem, si eam pater dare voluerit. Itaque non est exemplum illud coniugij à patre irritati, sed tantum coniugij futuri, vel non futuri pro arbitrio patris à quo tamen non excluditur puellæ consensus. Sed quid futurum esset, si pari consensu vir, & fœmina in scio patre Matrimonium contraxissent, Scriptura non habet.

A D D E, quod si in illis capitibus Moses loqueretur de irritatione Matrimonij iam contracti inter virginem & stupratorem eius, esset hoc exemplum contra Lutherum, & Philippum, & contra ipsum etiam Kemnitium, qui dicunt, coniugium filiorum inuitis parentibus dirimi non posse, si consummatum sit. Quomodo enim potuisset pater filiam suam à stupratore illo separare (ut Moses aperte concedit) si stuprum illud consummati coniugij fuisset?

Ad illud de irritatione votorum, quæ habetur in libro Numeri cap. 30. **R E S P O N D E O**, legem illam de filiabus determinare, quæ adhuc non peruenerunt ad pubertatem, ut ex eo perspicuum est, quod Scriptura in eo capite bis repetit, patrem irritare posse vota filia, quæ in domo parentum habitabat, & adhuc est in ætate puellari. Cui legi diuinæ similis est Lex canonica, quæ habetur Canone Puella 20. quæ sunt hæc verba: *Puella si ante duodecimum ætatis annum sponte sua velamen sibi sacrum assumpserit, possunt statim parentes vel tutores id factum irritum facere, si voluerint. Si vero in fortiori ætate adolescentula, vel adolescens seruire Deo elegerit, non est potestas parentibus prohibendi.* Ratio autem legis tum diuinæ, tum canonicæ, est, quia ante annos pubertatis non habent homines plenum iudicium rationis, ideoque nec sunt domini actuum suorum: at post annos pubertatis, sui iuris efficiuntur, & de persona sua, & actibus; qui naturaliter liberi sunt, pro arbitrio disponere possunt.

Ad VLTIMUM de mediis, per quæ Deus coniungit homines in Matrimonium RESPONDEO, ad hoc vt Matrimonium sit verum & ratum, non requiri alia media, præter coniugum liberum consensum. Vt enim alia Sacramenta Deus per Ministrum dispensat: sic etiam Matrimonium Minister autem Matrimonij est vterque coniunx, vt alibi explicuimus. Vt autem coniugium sit Deo gratum, & ipsis coniugibus vtile, media à Deo instituta sunt parentum, & amicorum consilia, matura deliberatio, Sacerdotis benedictio, & alia id genus: quæ qui spernit, non potest certò pronunciare suum coniugium Deo placere, aut sibi vtile futurum; licet eodem tempore possit non ambigere, quin sit verum, & firmum, atque à Deo certissimè institutum.

TERTIA obiectio Kemnitij ducitur simul ex Iure naturali, & ciuili. Nam quod Matrimonia filiorum inuitis parentibus contracta, irrita sint, ex Iure ciuili probat, ex L. Nuptiarum ff. de ritu nuptiarum, & ex L. 1. & 2: C. de nuptiis, & existit. de nuptiis §. iustas autem. Quod autem irrita sint etiam Iure naturæ, probat ex lege proximè citata. Nam in ea lege, postea quam sancitum est requiri in nuptiis consensum parentum, subiunguntur hæc verba: *Nam hoc fieri debere & ciuili, & naturalis ratio suadet, in tantum vt iussus parentum præcedere debeat.*

RESPONDEO, ratio naturalis docet nuptias non debere iniussu parentum celebrari. Et hoc verè asserit eo loco Iustinianus: siquidem Iure naturæ filius patri subiicitur, & ab eo regendus esset, à quo accepit vt esset: tamen Ius naturæ non docet, irritum esse Matrimonium si iniussu parentum fiat. Lex autem ciuilis non multum refert, quid in hac parte statuerit: nam vt scribit Lucius Papa I II, cap. Clerici, de Iudiciis, Imperator ipse fatetur, non dedignari leges sacros Canones imitari; & habemus hanc Imperatoris confessionem in Authentic. Vt Clerici apud Episcopos, §. penult. Cùm igitur sacri Canones, & nuper generale Concilium definiunt, Matrimonium inuitis parentibus contractum, modò non sit clandestinum (hoc enim idem Concilium irritauit) ratum esse; non possunt leges contrarium definire, & si fortè definirint, abrogatæ iudicandæ sunt.

QUARTA obiectio ex Iure canonico plures Canones

continet, ad quorum singulos respondebimus. PRIMVS est EVARISTI in epistola decretali, qui sic loquitur: *Aliter legitimum non fit coniugium, nisi ab his qui super ipsam feminam dominationem habere videntur, & à quibus custoditur, vxor petatur, & à parentibus, & propinquis sponsor, &c.*

RESPONDEO, decretum Euaristi, quod est etiam in corpus iuris canonici relatum, can. Aliter, 30. quæst. 5. multas condiciones requirit, vt Matrimonia censeantur legitima, quarum conditionum nonnullæ aduersariis nullo modo placere possunt. Quare hoc decretum non minus cum aduersariis, quàm nobiscum pugnat; requirit enim inter cetera, vt vxor cum precibus, & oblationibus (id est, cum sacrificio Missæ) à Sacerdote benedicatur: item vt coniuges biduo vel triduo orationibus vacent, & castitatem custodiant. Quæ conditiones si necessariae sunt, vt coniugia legitima sint, nulla erunt inter Lutheranos legitima coniugia; neque enim oblationem Deo pro nupturis offerunt, neque biduo, vel triduo continentiam seruant.

PRAETEREA multæ ex illis conditionibus, ita sunt extrinsecæ & accidentariæ, vt stultum sit, credere, sine illis coniugium irritum esse; quales sunt, vt vxorem paranympho custodiant, vt propinqui comitentur, vt ea legitime dotetur, & solenniter accipiatur, &c. Quare cogimur dicere, Euaristum non voluisse significare, eas omnes condiciones esse necessarias, ita vt si vna vel altera desit, irritum sit Matrimonium: sed ita legitimum esse coniugium, si illa omnia adsint, vt è contrario si nulla earum adsit, & coniugium occultè sine retribus, & sine vlla celebritate contrahatur, legitimum haberi non possit, non quidem in conscientia, sed in foro externo, & apud Ecclesiam, quæ non iudicat de occultis.

SECUNDVS canon desumptus est ex libro 1. de Abraham sancti Ambrosij, & habetur apud Gratianum can. Honorantur, 32. quæst. 2. SED nihil in eo Canone contra sententiam nostram habetur: solùm enim Ambrosius hortatur puellas, vt ad exemplum Rebeccæ, permittant parentibus iudicium de nuptiis suis. Si autem secus fiat, sint nec legitima nuptia: non, Ambrosius eo loco nihil definit.

TERTIVS Canon est Concilij IV. CARTHAGINENSIS apud

apud Gratianum 30. quæst. 5. can. sponsus. SED neque iste Canon quidquam habet cui respondendum sit. Iubet enim Canon, ut cum sponsus, & sponsa benedicendi sunt à Sacerdote, offerantur Ecclesiæ à parentibus, & paranympis, quod quidem faciendum esse nos minimè negamus. Sed non inde sequitur, conjugium esse irritum, si ista non fiant, quia dubium non est, ista ad solennitatem, non ad essentiam conjugij pertinere.

QUARTVS Canon, qui Leoni tribuitur, est apud Gratianum, can. Qualis, 30. q. 5. VBI non solum nihil est contra Catholicam sententiam, cum solum describat ille Canon ritum nuptiarum, non autem definiat, irritum esse conjugium, si ritus illi non seruentur: sed est aliquid expressè contra aduersarios. Sic enim concluditur ille Canon: *Si fornicata fuerit uxor, dimittenda est, sed illa uiuente, altera non ducenda, quia adulteri, regnum Dei non possidebunt.* Hanc sententiam admittere deberet Kemnitius, si Canones veneratur.

QUINTVS Canon est Concilij Toletani III. apud Gratianum, can. Hoc sanctum, 32. q. 2. vbi hoc solum legimus, ut nulla virgo extra voluntatem parentum, vel suam, cogatur maritum accipere. QVOD quidem si rectè inspiciatur, aliquid habet contra Lutheranos, contra Catholicos profus nihil: pugnat enim Concilium aduersus eos, qui virgines à proposito continentiae impedire, atque eis maritos obtrudere nitebantur, quod sanè Lutherani frequenter faciunt. Statuit igitur Concilium, ut non cogatur virgo virum accipere, nisi quem ipsa elegerit, aut certè patet eius, ipsa consentiente: sed nunquid hinc sequitur, ut si patre inscio virum duxerit, irritum sit conjugium?

SEXTVS Canon est Nicolai Papæ, & habetur can. Nostrates, 30. quæst. 5. vbi inter alios ritus nuptiarum ponitur, ut fiant de consensu parentum. SED nihil inde sequitur. Enumerat enim Nicolaus varios nuptiarum ritus, & in fine Canonis adiungit, non esse peccatum, si non omnes seruentur: ex quo intelligimus, non omnes esse essentielles, neque declarat ipse eo loco, qui sint essentielles, qui verò accidentarij.

SEPTIMVS Canon est Concilij Aurelianensis apud Gratianum, 36. quæst. 1. can. De raptoribus, vbi legimus puel-

lam raptam reddendam esse patri, etiamsi raptor ipsa consenserit.

OCTAVVS est GREGORII, vel potius Gratiani ipsius, eadem causa, 36. quæst. 2. can. Apud, ubi dicitur: *Cum raptam patri fuerit restituta, si voluntas parentis utriusque in unum conuenerit, non prohibentur inuicem copulari.*

RESPONDEO, aliud est raptus, aliud coniugium inuito patre celebratum: raptus enim ad eam pertinet, quæ nondum est propria vxor, neque sponsa. Qui enim violentè sponsam suam patri eiusdem sponsæ aufert, non dicitur raptor; quia rem suam, non alienam capit, ut patet ex Gelasio, cap. Lex illa, 36. quæst. 1. Rectè igitur volunt Canones raptam puellam, etiamsi ipsa consenserit rapti, reddendam esse patri; quia qui rapuit, iniuriam fecit patri, violentè enim filiam abducendo, licet iniuriam puellæ non fecerit. Sed si puella rapta iuxta decretum Trident. Concilij, sess. 24. cap. 4. extra raptoris potestatem constituta, & in loco tuto, libero consensu cum raptore coniugium contraheret, Matrimonium esset ratum, nec posset à patre irritari. Raptus enim est impedimentum impediens contrahendum coniugium, sed non dirimens contractum, ut docent Theologi in iis S. Thomas, 2. 2. quæst. 154. artic. 7. ad 3. ubi ostendit Concilium Meldense, quod contrarium statuerat, esse abrogatum.

CAPVT XXI.

De impedimentis quæ inhabilem simpliciter faciunt contrahentem, id est, de Voto, & Ligamine.

DIXIMVS de impedimentis, quæ sumuntur ex parte consensus: nunc de iis dicendum est, quæ sumuntur ex parte personarum contrahentium. Et PRIMVM de illis, quæ simpliciter inhabilem reddunt: DEINDE de aliis.

Impedimenta quæ simpliciter reddunt inhabilem personam, quatuor sunt (ut suprâ diximus) Impotentia coeundi, Votum solenne Monachorum, Ordo sacer, & Ligamen cum

vxore